

„ЗЕЛЕНИ СРБИЈЕ“

ПРОГРАМ

Пречишћен текст Програма усвојен дана 21.05.2011. године на Скупштини Странке

ЗЕЛЕНИ ДОГОВОР СА СРБИЈОМ – ДОГОВОР ЗА БУДУЋНОСТ

Верујемо да је држава тамо где су људи – као што су људи тамо где има посла, здраве и безбедне будућности за децу. Република Србија је једина земља коју ми, грађанке и грађани имамо. Ми смо једини људи на које наша земља, данас и у будућности може да рачуна. Умемо да зауставимо даље пропадање и понудимо нови договор о будућности Србије и Југоисточне Европе.

ЕКОЛОГИЈА

- Заштита животне средине - ваздух, вода, земљиште - загађење, заштита, одрживи развој,
- Храна - ГМО вс. еколошка, органска; генетички ресурси у производњи хране,
- Здравље – јавно здравље, телесна култура, здрави стилови живота и превенција,
- Енергија - енергетска политика, ефикасност / ресурси / цена,
- Санација, рекултивација и системско решење комуналних и индустријских депонија,
- Транспорт - путна, водна и железничка инфраструктура,
- Обновљиви извори вс. нуклеарке – мораторијум,
- Министарство заштите и управљања природним ресурсима - заштита, управљање - воде (површинске, подземне, отпадне, водопривреда), ваздух, земљиште, минерални ресурси, рударство, шуме.

ЕКОНОМИЈА

- Реафирмација рада, као основне вредности,
- Заустављање негативних параметара привредног раста – материјално, друштвено и духовно,
- Привредни раст,
- Право на достојанствен живот, право на рад, заштита права радника,
- Неодложна борба против сиромаштва – микрокредити, приступ домаћим и ЕУ фондовима,
- *Краткорочне мере* - јавни радови у инфраструктури и пољопривреди, отварање нових радних места, програми самозапошљавања – подстицајна средства,
- *Дугорочне мере* – опште и стручно образовање - повезивање тржишта рада и знања - образовање за нове професије и ново време - улагање у науку, истраживања и високо образовање – сопствени развој - подстицање пољопривреде, зелена привреда (храна, туризам, енергија, транспорт, рециклажа), производња зелене и обновљиве енергије,
- Приватни и државни сектор – исти третман – подстицање јавно-приватног партнерства,
- Пореска политика – прогресивно опорезивање, порез на финансијске трансакције, субвенције за зелену економију и пољопривреду,
- Борба против корупције и организованог криминала,
- Окончање приватизације.

ЕВРОПА

- Европа заједничких вредности,
- Демократија и људска права, заштита личних података,
- Спречавање свих видова дискриминације,
- Слобода медија и либерализација медијске сцене, редефинисање улоге јавног сервиса,
- Сузбијање корупције и ограничавање утицаја политичких партија – начело транспарентности,
- Борба против организованог криминала и екстремизама,
- Ограничавање монопола и заштита потрошача,
- Регионална сарадња на Балкану и са бившим југословенским републикама – Косово, помирење, процесуирање, разоружавање за добробит свих грађана и грађанки.

СРБИЈА

- Договор са грађанима о неодложним променама,
- Нова организација државе,
- Регионални развој – солидарност,
- Неразвијене општине и села – праведнији трансфер средстава,
- Пољопривреда, Зелена енергија,
- Млади и одлив мозга,
- Популациона политика и системска подршка породицама са децом.

ЗЕЛЕНА ВИЗИЈА ЗА ЕВРОПУ

Зелени Србије се у својим намерама и акцијама ослањају на искуства осталих Зелених партија у Европи и свету. То значи заштиту животне средине, промоцију одрживог развоја друштва, развој нових перспектива у Европској унији, подстицање дијалога и рад на развоју превенције конфликта и подстицању ненасиља у Европи, као и учешће у развоју алтернативних глобалних структура у сарадњи са Зеленим партијама било где да се налазе.

Србији треба нови смер. Финансијска криза и неуспех економске и социјалне политике довели су до тога да се Србија суочава са комплексном кризом која се манифестује у свим аспектима наших живота. Ову кризу треба гледати као сигнал да је потребно трансформисати економски и друштвени систем код нас. Променити га у такав систем који ће понудити нове темеље за садашњост и будућност на принципима доследности и одрживости.

Друштвени и економски развој зависе од еколошких ресурса, здравља грађана и грађанки, способности државе да се одупре притисцима и обнови своје ресурсе. Данас живимо са одговорношћу да сачувамо будућност и заштитимо наслеђе за нове генерације.

ЕКОЛОГИЈА

У 21. веку не постоје више локални проблеми. Сви проблеми лако могу постати глобални, а свако (не) чињење може утицати на сваког појединца на нашој планети, без обзира где се налазио.

Људска цивилизација се суочава са великим изазовима скопчаним са коришћењем енергије. Ресурси угља и нафте су близу граница искоришћености и веома је важно што пре пронаћи квалитетне и здраве алтернативне изворе енергије. То значи да не треба олако пристајати на коришћење нуклеарне енергије, већ се треба позабавити оним безбеднијим и чистијим облицима, као што су енергија ветра, соларна енергија и остали обновљиви извори. Како у нашој земљи ускоро истиче вишедеценијски мораторијум на градњу нуклеарних електрана, овом темом стручна јавност се што пре мора позабавити, како се не би догодило да несавесни и корумпирани политичари донесу лоше одлуке. Нуклеарна енергија не може бити решење за нашу будућност.

Зелени Србије се залажу за концепт производње, коришћења и комерцијалне употребе ресурса и природних добара који ће допринети смањењу притиска на животну средину, који ће ублажити последице деградације и климатске дестабилизације. Проблем са енергијом треба решавати и на страни потрошача, па је неопходно више радити на промоцији енергетске ефикасности и штедљиве потрошње.

Наша земља мора пажљиво анализирати кретања на тржишту енергената и своју међународну политику креирати у складу са својим интересима. Зависност од спољњих енергетских извора нас тера на пажљив избор политике и припадности великим енергетским системима.

Минерални ресурси, односно минерално сировинска база која обухвата поред лежишта и комплетну инфраструктуру рудника, основа је економије сваке земље. Експлоатација минералних сировина једино може бити одржива ако је легална и ако су прописи оштрији. Коришћење ресурса мора бити по нормама ЕУ тако да се води рачуна о заштити животне средине (потпуна рекултивација и враћање земљишта у првобитно стање). Нећемо дозволити да нам се понове Бор, Мајданпек, Панчево, Обреновац...

Зелени Србије ће посебну пажњу посветити новој стратегији управљања комуналним и индустријским отпадним водама. Редефинисаће се стратегија управљања отпадом и коначно решити алармантно стање комуналних депонија и сметлишта.

Путна и железничка инфраструктура морају одмах постати приоритет Србије. Пре свега због повезивања свих делова земље, и самим тим омогућавања децентрализације, али и због заштите животне средине. Савремени путеви и пруге омогућавају бољи и бржи јавни транспорт и смањење обима коришћења аутомобила.

Грађани и грађанке морају у свакој теми бити у центру пажње. Заштита животне средине је тема Зелених Србије због данашњих и због будућих генерација. Но, није циљ само бринути о човековом окружењу, него и о човеку самом. Промовисање здравих стилова живота и здравља људи је веома важна тема. С тим у вези се мора радити и на измени наставних планова и програма, како би генерације које долазе од малих ногу биле упознате са свим изазовима и ризицима по своје здравље.

Само је држава здравих грађана и грађанки богата држава. Загађење околине штети јавном здрављу. Ми можемо и хоћемо да учинимо више него остали на ублажавању утицаја загађења вода, тла, ваздуха и хране на јавно здравље.

Зелени Србије желе да имају приступ здраве хране по фер ценама и да се успостави реалан однос између производње пољопривредних производа, сточарства, рибарства и прехранбене индустрије. Треба подстицати узајмну одговорност свих учесника у производњи здраве хране. Будућност пољопривреде у Србији лежи у органској пољопривреди и поштеној трговини, јер су они будућа зелена економија. Генетички

модификовани организми морају да остану ван граница наше земље. На овај начин гарантујемо квалитетну и здраву исхрану нашим грађанкама и грађанима.

Зелени Србије не прихватају кашњење или одлагање у примени нових мера предострожности. Без обзира шта је проблем или који сектор је у питању – мир, здравље, енергетика, храна и пољопривреда, природне науке, транспорт, технологија, медицина – одлуке и акције морају се систематски доносити и пратити опције које доводе до најмање штетних последица.

ЕКОНОМИЈА

Веома је важно да сви заједно застанемо на моменат, погледамо иза и око себе, погледамо у будућност, и да реално и искрено кажемо себи шта су то наше снаге и предности, а шта су за нас као грађане и грађанке ове земље недостаци и претње. Након тога ћемо много лакше зауставити економски и привредни пад који траје већ две деценије, и вратити ентузијазам и оптимизам свима нама.

Зелени Србије ће предложити економске политике које ће служити остварењу социјалних циљева, циљева заштите животне средине и економског просперитета. Наш предлог ће увек бити јединствен: одрживи развој који обједињује заштиту животне средине, социјалне и економске правде. Сваки грађанин има подједнака права да користи ресурсе, али и једнаку одговорност да обезбеди будућим генерацијама да и они уживају у истим природним вредностима као и човек данашњице. Одрживи развој се може постићи једино заједничким деловањем и сарадњом на свим нивоима. Тако би се превазишле економске неједнакости развијених и неразвијених крајева. Поспешио би се и привредни развој, усклађен са реалним могућностима и потенцијалима свих региона.

Циљ је да се побољшањем услова за развој и запошљавање помогне најмање развијеним регионима да се брже развијају. Основ за то је улагање у физички и људски капитал, иновације, знање, прилагођавање на промене, заштиту животне средине и административну ефикасност.

Основни циљ је повећати ниво конкурентности и ниво запослености у оним регионима који спадају у најмање развијене. Потребно је обезбеди одређене економске активности у свакој руралној области да би се заштитила разноликост сеоског предела, што је важан део идентитета Србије.

Зелена економија подразумева еколошке и социјалдемократске тековине које гарантују право на рад и достојанствен живот. Држава мора да буде гарант социјалних и еколошких права, мора помоћи да образовање и здравствена нега буду доступни, и да пензионери достојанствено уживају балгодети свога рада. Одмах се мора започети са реализацијом програма за најсиромашније, али не као до сада, бављењем последицама, него суштинским решавањем проблема.

Неопходно је обезбедити јавне радове у пољопривреди и области инфраструктуре. Без инфраструктуре је немогуће планирати било какав развој. Морају се започети квалитетни програми за отварање нових радних места и за подстицање samozапосљавања. Треба обезбедити подстицајне механизме за покретање зелених послова као што су рециклажа, алтернативни или обновљиви извори енергије, органска храна, бањски и екотуризам.

Дугорочно, образовање се мора повезати са тржиштем рада како би се плански вршила едукација неопходних кадрова и радника. Наука мора бити повезанија са привредом, а улагања у њу треба повећати барем три пута, не само из државног буџета, већ и из фондова привреде. За ово је важно постојање посебног министарства, или независног тела које се бави стратешким развојем науке, истраживања и технологије.

ЕВРОПА

Живот са европским народима наша је вредносна одредница. Европска унија не треба да нам буде циљ сам по себи. Процес придруживања ЕУ је много важнији него сам чин уласка у њу. Током овог процеса ми мењамо себе, законе и целокупно окружење, како бисмо се усагласили са цивилизацијским европским тековинама. У тренутку када испунимо све услове, али не само формално, већ и суштински, тада неће ни бити толико важно да ли смо или нисмо у ЕУ, јер ћемо бити модерна грађанска европска држава.

Демократија и људска права наше су темељне вредности. Иако постоји законска основа, у Србији су многа људска права угрожена, а дискриминација се осећа у готово свим сегментима живота. Социјална раслојавања учинила су богате појединце привилегованим у економији, здравственој заштити, образовању, али и у креирању вредносних система у медијима, култури и целокупном стилу живота. Грађани и грађанке постају невидљиви и немоћни да се ухвате у коштац са препрекама у свакодневном животу. Предрасуде, ксенофобија, хомофобија и сексизам додатно угрожавају положај свих оних који су различити, мањински или друштвено маргинализовани – жене (од породице до запошљавања и положаја на радном месту), деца, стари, болесни, особе са посебним потребама, ЛГБТ популација, Роми. Нетолеранција последично рађа насиље и наше друштво постаје друштво насиља – вербалног, емоционалног и физичког, али и економског и политичког.

Мисија Зелених Србије је стална борба за свако појединачно угрожено људско право човека, жене и детета, за мењање начина размишљања и промовисање другачијег система вредности утемељеног на праву на достојанствен живот, рад и толерантно окружење.

Зелени Србије се залажу за потпуну слободу медија. Без слободе медија нема ни здраве економије, демократије и људских права. Доминантни садржаји најгледанијих и најутицајнијих електронских и писаних медија промовишу површност, нетолерантност, насиље, подаништво – од породичних до пословних и политичких односа. Нажалост, промовишу и стил живота који маргинализује слободу личности, индивидуалност и креативност. Зелени не пристају на такве односе. Стратегијом корак по корак, у сарадњи са новинарима и новинарским удружењима у Србији и Европи, упорно ће се инсистирати на променама у овој свери.

Под хитно је потребно редефинисати улогу јавног сервиса у Србији и либерализовати медијску сцену.

Пример ЕУ као регионалне заједнице држава и народа треба користити и у постконфликтном региону Југоисточне Европе. Не можемо постати део веће заједнице народа ако пре тога не можемо да се измиримо и започнемо заједнички живот у региону Западног Балкана, са земљама и народима који нас окружују. Потребно је што пре унапредити регионалну сарадњу са свима из окружења у мери у којој то доноси корист грађанкама и грађанима који тамо живе.

СРБИЈА

Зелени Србије верују да шовинизам и ултранационализам нису и никада не могу бити решење за грађанску државу Србију. Ови концепти не треба да буду водећа политичка опција у Србији, али се њима не могу супротставити “демократске странке” потрошеног ауторитета и без нових идеја.

Зелени Србије виде Републику Србију као део Европске Уније. На том путу, залажемо се за сарадњу са међународним организацијама и испуњавање свих преузетих међународних обавеза. Што пре отворити опрезан дијалог са НАТО, уз обавезно уважавање воље грађана за тако деликатно питање. Сматрамо да је Партнерство за мир, тренутно, довољан оквир за сарадњу са НАТО.

Сви грађани Србије треба да буду свесни потребе за неодложним променама. Одмах је потребно започети дискусију о моделу суштинске децентрализације, не само географске, већ и економске и политичке. На овај начин се демократичност система приближава грађанину, као и контрола над радом изабраних органа. Због тога је потребно дефинисати нов модел децентрализације, са јасно утврђеним значењима институција као што су месна заједница, општина, град, округ, регион или покрајина.

На националном нивоу треба унапредити механизме који ће се бавити равномерним регионалним развојем и кроз националне солидарне фондове помагати регионима са лошијим економским стањем.

Да би наше данашње друштво просперирало, мора развијати економију и привреду. Зелени Србије се залажу за зелену економију, што значи прилагођавање економије конкретним могућностима сваког природног окружења. Циљеви нове економије су еколошка одрживост, равноправност и социјална једнакост, као и самостално вођење локалних и регионалних економија. Развој у Србији мора бити базиран на демократији, транспарентности, једнакости полова и праву људи да слободно изражавају своје ставове и учествују у доношењу одлука.

У ери интернета треба осмислити другачију политику задржавања младих у нашој земљи и подстицања повратка оних који су већ отишли. Веома је важно наћи механизам да се сви они који могу да помогну развоју наше земље, буду повезани коришћењем могућности виртуелног света. Тако би помогли подизању нових генерација квалитетних и образованих људи, као и развоју науке, привреде и технологије.

Држава не постоји без њених грађанки и грађана. Због тога је веома важно одмах дефинисати популациону политику. Зелени Србије ће промовисати нове механизме за пружање системске подршке породицама које желе да имају више деце, уз побољшање социо-економских услова и омогућавање доступних предшколских и школских програма.

Председник Зелених Србије

Иван М. Карић